

Duinbegrazing bij PWN

90 jaar ervaring

Massart (1908, foto 55)

Beschrijving: Begrazing langs de "Keldersvijver" (Mare aux Kelders) in de duinen van Koksijde.

Datum: Mei 1907

Plaats: Koksijde

Auteur: J. Massart

Jit bron: Massart, J. (1908) Liste géographique des Ptéridophytes et...

Begrazing

=boeren & zeedorpen=

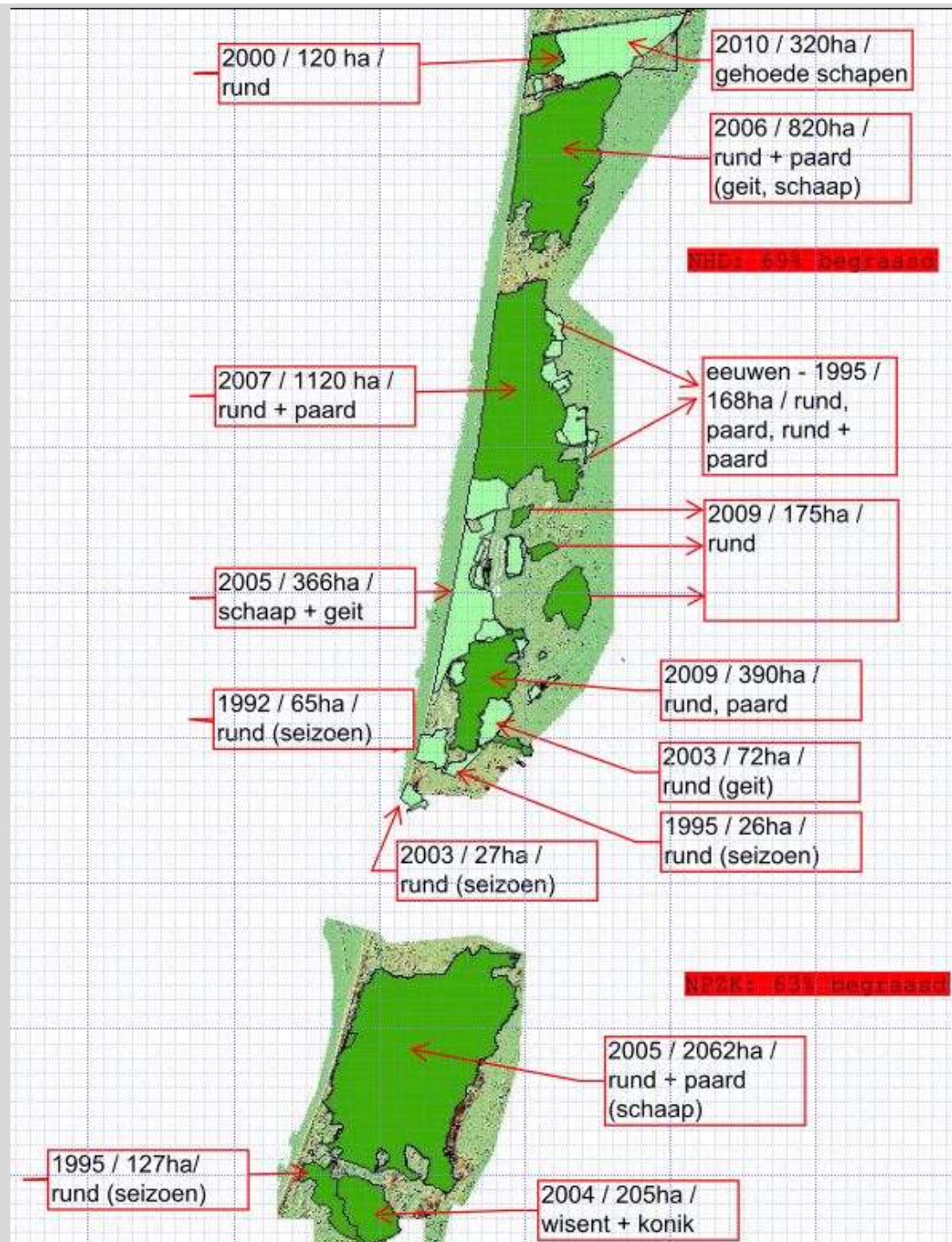
- PWN veel ervaring mee
- Sommige delen al eeuwenlang en nu nog steeds in boerenbegrazing
- 40 jaar geleden begonnen door boeren verlaten terreinen weer in begrazing te nemen
- Alle vroeger door boeren of bewoners zeedorpen begraasde gebieden inmiddels weer in begrazing

Begrazing

=boeren & zeedorpen=

- Resultaat:
  - Floristisch zeer goed
  - Heterogeniteit van structuur wisselend, o.a. afhankelijk van doel, graasregime, duur
  - Resultaten fauna wisselend; oorzaken nog onbegrepen

Begrazing

- Herstelbegrazing – bijdrage aan herstel van verstarring, vergrassing, vervilting en verhouting
  - vaak grote gebieden (max 2000 ha) zeer lage dichtheden, jaarrond, gemengd rund – paard
  - ook: terreurbegrazing (geiten, schapen)

Werk zat!

Kunnen die het beter?

Nix te vreten? ... geiten!

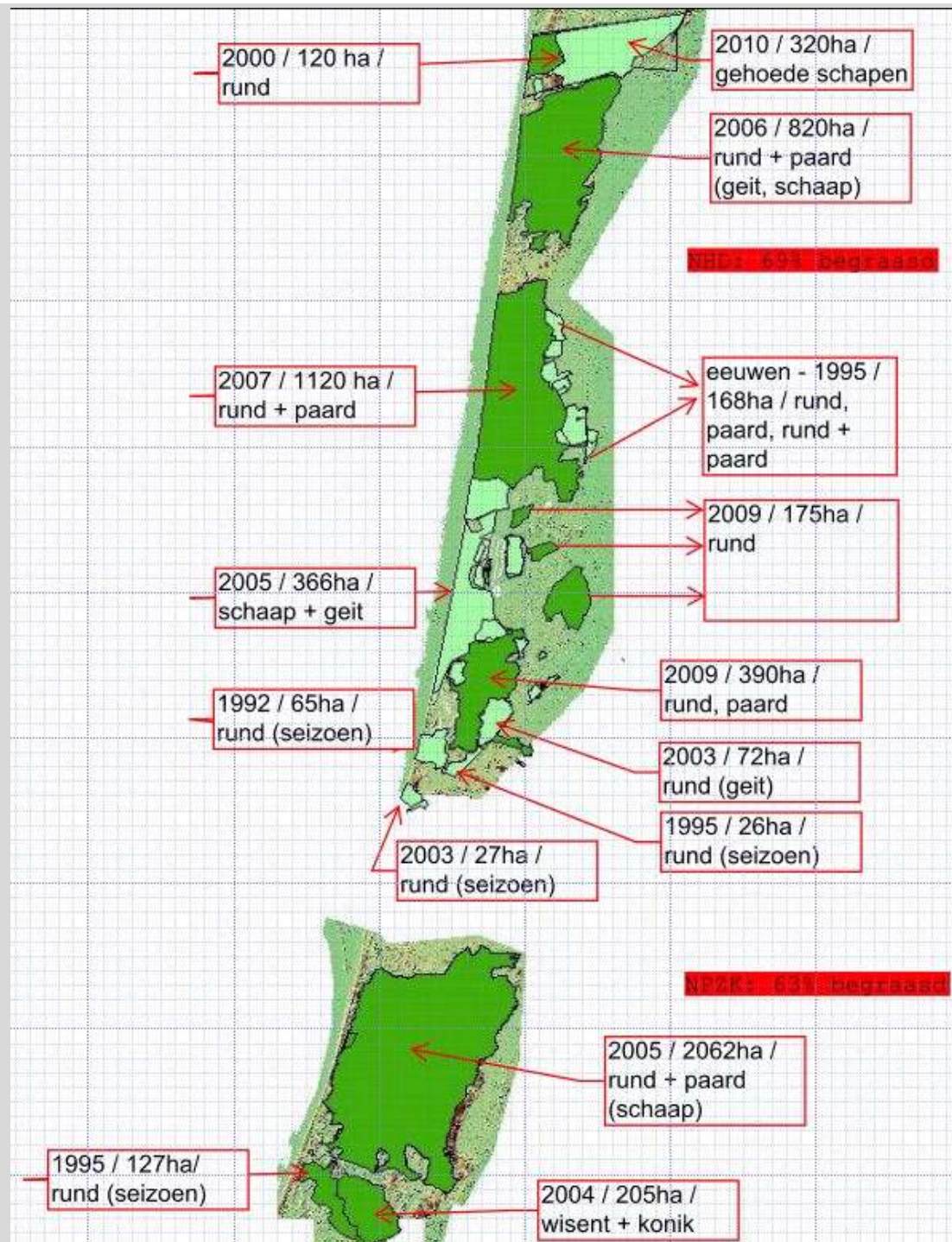

Begrazing (herstelfase)

1. Doorgaans nog kort (5 jaar)
2. Vergrassing goed teruggedrongen
3. Bloemrijkdom neemt toe
4. Kardinaalsmuts sterk teruggedrongen
5. Jonge bomen sterk teruggedrongen
6. Duindoornstruwelen opener, zandiger, bloemrijker
7. Vorming kale plekken, maar weinig actief stuivend zand
8. Facilitering konijn lijkt te werken

Begrazing

1. Effecten op fauna wisselend
2. Soms tegenstrijdige resultaten
3. Resultaten OBN-onderzoek afwachten
4. Negatieve effecten op sommige kleine poelen

Begrazing - tips

Persoonlijke noot: de notie van “terreinweerstand”

Idealbeeld: redelijk constante, complete gradiënt(en) van graasinvloed met een belangrijk oppervlak ONbeïnvloed.

onbegraasd >>..>>..>>..overbegraasd

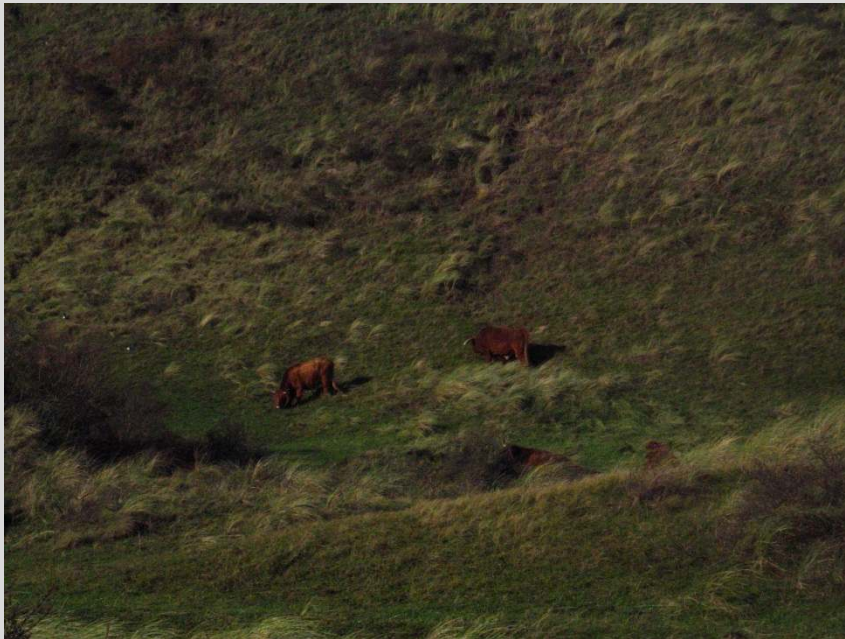
Belangrijke stuurvariabelen: terreinweerstand en dichtheid

Terreinweerstand:

obstakels waardoor grazers in terreingebruik gestuurd worden: dichte doornstruwelen, steile hellingen, reliëfrijk terrein, onsmakelijke begroeiingen, geïnundeerde valleien, duinmeren, bossen zonder ondergroei, takkenkooien ...

TERREINWEERSTAND

HOOG

LAAG

Begrazing - tips

- combinatie terreinweerstand en dichtheid bepaalt de compleetheid en de “uitgereektheid” van de graasgradiënt.
- maximaliseer terreinweerstand door oppervlakte zo groot mogelijk (> 500 ha, liefst veel groter) te kiezen.
- stem dichtheid af op de hoeveelheid ONbeïnvloed terrein (te operationaliseren, bv >10% opp. ONbegraasd)
- bereik “*niet gehaalde doelen*” met aanvullend beheer (ipv de graasdruk aan te passen, waardoor de extensieve kant vd gradiënt afneemt of zelfs verdwijnt).

Excursiedoel

